

skytnuta jen ve příčině zbývajících hodnoty bez dalšího obmezení zápůjčka z nouze. Stýká-li se více zápůjček najednou, má bezpodmínečně přednost zápůjčka z nouze poskytnutá na poslední cesty. Více zápůjček z nouze poskytnutých pro týž případ nebo více obecných zápůjček konkuruje vzájem se stejnými právy.

11. Dle obch. zákonníka čl. 271 č. 4 jest zápůjčka na loď absolutním obchodem t. j. poskytnutí zápůjčky nikoli přijetí zápůjčky.

12. K rozhodování sporů ze smluv o zápůjčkách na loď kompetentními jsou námořské soudy neb okresní soudy (§§ 51 a 52 jur. nor.).

13. Zápůjčku na loď sluší lišiti od námořského pojištění; obojí jednání shoduje se v tom směru, že zápůjčitel, pokud se týká, pojišťovatel přijímají na sebe risiko plavby na moři. Základní rozdíl spočívá však v tom, že zápůjčitel pozbývá svého nároku pohromou, kdežto při pojištění zakládá se pohromou závazek pojišťovatele. Při pojištění přísluší nárok na premii za všech okolností, kdežto při zápůjčce na loď sluší premii zaplatiti jen tehdy a potud, pokud dostačuje hodnota předmětu, na nějž zápůjčka dána byla. Zápůjčka na loď a pojištění vylučují se vzájem tím způsobem, že může býti pojištěna věc, na niž zápůjčka byla poskytnuta, jen ve příčině zbytku zápůjčkou nevázaného nebo jen proti nebezpečím, která byla ve smlouvě o zápůjčku vyloučena.

Námořské jednání podobající se zápůjčce na loď, ale od ní dobře rozlišovatelné jest t. zv. neobyčejná příhoda (*aventura grossa, respondentia* práva anglického), jež se přímo vyvinulo z římského *foenus nauticum*. Při tomto jednání poskytuje se zápůjčka v úmyslu na námořní spekulaci a spolu bere zápůjčitel risiko na sebe, avšak dotyčná věc se nezastavuje.

14. Právo poplatkové: Smlouvy o zápůjčce na loď podléhají dle pol. saz. 57 II poplatku dle stupnice II. ze zápůjčeného obnosu a to i tehdy, když byla smlouva dotyčná vyhotovena ve formě obchodního dopisu (§ 9 al. 2 zák. ze dne 29. února 1864 č. 22). Postupy listů o zápůjčce na loď podléhají dle pol. saz. 32, 2 c) poplatku 5 kr.

Zaražení hor.

Zaražení hor (mutování) jest forma, ve které dle dřívějších předpisů horního práva žádalo se za horní propůjčku. Nález nerostu poskytoval nálezci výhradné právo mutovati a mutování v náležité formě podané a známkami nálezů doložené poskytovalo žadateli právo přední, stáří v poli. Avšak zaražení nezjednávalo ještě vlastnictví, nýbrž tohoto nabývalo se teprve propůjčením a vyměřením. Za tím účelem musel si zarážec (mutovník) vymoci od horního soudu list zarážecí (*Muthschein*), aby mohl v práci pokračovati a tím nález k horní propůjčce a vyměření připraviti a přizpůsobiti. Nynějším horním zákonem bylo zaražení hor naprosto odstraněno; tento obsahuje toliko v §§ 276—280 přechodná ustanovení vzhledem k mutování posud se vyskytujícímu a přeměny jeho v oprávnění kutací. Dle těchto §§ má držitel zarážky do 3 měsíců za povolení kutací nově zažádati šetře předpisů nového horního zákona, jinak zaniká zarážka i se všemi účinky dle dřívějších předpisů s ním spojených (§ 276). Staršímu v poli a sice zarážeci před pouhým kutěrem přísluší volba prostoru kutacího dle ustanovení platného horního zákona, má však každé sousední stavbě kutací a mutovací, pokud možno, alespoň jednu míru dolovou zůstaviti (§ 279). V revírech, pro které se navrhuje vlastní stanovy revírní, zůstávají posavadní předpisy o zaražení hor a kutací stavbě beze změny,

až se rozhodne o stanovách revírních (§ 280 hor. z.). Horní úřady mají bděti na tím, zdali a která z těchto oprávnění po uplynutí 3 měsíců nebyla náležitě obnovena nebo ku propůjčce ohlášena. Tato buďtež ihned z úředních záznamů vymazána a dotyčné strany dekrety o tom vyrozuměny. Při udělování nových oprávnění kutacích nebo propůjček jiným stranám v blízkosti jmenovaných horních předmětů mají horní úřady náležitě dbáti o zachování práv s nimi spojených a nové nabyvatele o existenci jejich zpravit (§§ 131 a 133 vyk. nař.).

Zaražště jest v horním právu bod, který vezme se základ při vyměřování míry důlní. Spočíváť v povaze věci, aby vždy byl bod tento uvnitř otevřené části ložiska, ježto právě ložisko jest základem propůjčky. Zaražště může si však žadatel za propůjčku libovolně zvoliti (§ 45 hor. z.). V žádosti o propůjčení budiž udána jednak poloha i vlastnost odkrytí hor, jednak i vzdálenost odkrývacího bodu ode dvou neposutelných, vůbec poznatelných bodův. Takovými body bývají: mezníky, dále i budovy, křižovatky silnic a cest, sloupy atd. Kde se probíhají přímky těchto dvou vzdáleností, tam dlužno hledati to místo (§ 49 lit. b, hor. z.). Žádosti o propůjčku, v nichž není přesně udána poloha a povaha odkrytí hor, buďtež bez výjimky zamítnuty a nabudou, jsouce v opravené formě opět podány, přednosti, arcí jen od okamžiku nového podání, ježto mezi několika žadateli za propůjčku přísluší právo přednosti, zvoliti si totiž rozlohu a polohu míry důlní, tomu, jehož žádost o propůjčku dříve u horního úřadu podána byla (§ 39 vyk. nař. a § 52 hor. z.).

Záruka státní železniční viz Subvence a garancie státní.
Zasnoubení (v právu církevním).

Zasnoubení (sponsalia) jest dle práva církevního vážně míněná, oboustranná příměť dvou schopných osob, že spolu v manželství vstoupí.

I. Význam a účinnost zasnoubení.

Moderní práva občanská nepřipisují obyčejně slibu takovému zvláštního významu; dle §§ 45 a 46 o. o. z. nemá zasnoubení v zápětí žádného právního závazku, ani závazku uzavřítí sňatek samý, ani závazku plniti to, co vyminěno bylo pro případ ustoupení od zasnubu. Straně však, která nezavdala nijaké důvodné příčiny k ustoupení, vyhrazen jest jenom nárok na náhradu skutečné škody, o kteréž dokázati může, že jí z tohoto ustoupení vzešla.

Dle práva církevního však pochodí ze zasnoubení platně učiněného a právoplatně opět nerozvázaného pro oba snoubence povinnost (eventuelně žalobou na církevního soudce vznesenou vynutitelná) uzavřítí přislíbené manželství ve lhůtě stanovené nebo jinak co nejdříve možno, do té doby však povinnost zachovati si vzájemnou věrnost (fides sponsalitia). Právoplatné zasnoubení činí tedy zasnubování se s nějakou třetí osobou neplatným a manželství s jistou osobou třetí uzavřené nedovoleným, ba dokonce i neplatným, bylo-li uzavřeno s nějakou osobou spřízněnou s druhou stranou v 1. stupni pokrevnosti, bráníť tu církevní překážka manželství nazvaná *impedimentum publicae honestatis* (veřejné mravopoctnosti).

II. Náležitosti.

Aby vzniklo zasnoubení takto působivé vyhledává se předkem na straně snoubenců, aby vůbec byli přičetnými (vyloučení jsou opilí, šílení, děti do 7. roků), aby mezi nimi možným bylo též vzejtí právoplatného manželství; je-li manželství takovému na závadu nějaká překážka vy-